

provincie **HOLLAND**
ZUID

GS brief aan Provinciale Staten

Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
Zie verzenddatum rechtsonder.

Ons kenmerk
PZH-2021-771444699
DOS-2017-0005412

Bijlagen
1

Aan Provinciale Staten

Onderwerp
Ondertekening Intentieverklaring Koeling
Gebouwen

Geachte Statenleden,

In het kader van onze actieve informatieplicht, willen wij u informeren dat op 22 april 2021, tijdens het digitale verbindingsfestival "De Gezonde Stad", gedeputeerde Koning namens Provincie Zuid-Holland de "*Intentieverklaring Koeling Gebouwen*" zal ondertekenen.

De Intentieverklaring Koeling Gebouwen is een initiatief vanuit het Overleg Standaarden Klimaatadaptatie (OSKA) en sluit geheel aan bij onze opgave zoals benoemd in de Provinciale Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie 2021 - 2023 om hittestress in m.n. stedelijk gebied tegen te gaan. Naast Provincie Zuid-Holland, zullen ook andere partijen de Intentieverklaring ondertekenen, waaronder het Klimaatverbond Nederland, Bouwend Nederland, Neprom, NL-Ingenieurs, AEDES, KNMI en het ministerie van Binnenlandse Zaken.

Het OSKA is een initiatief van en wordt ondersteund door het NEN-instituut, het nationale instituut dat partijen in Nederland verbindt en faciliteert in het vastleggen van gedragen internationale (ISO, IEC), Europese (EN) en nationale normen (NEN).

Hitte als gezondheidsrisico

Hittestress in relatie tot gezondheidsrisico's en kwaliteit van de leefomgeving is al vanaf het begin van ons programma Weerkrachtig Zuid-Holland een belangrijk speerpunt. De gezondheidsrisico's van hitte zijn m.n. in het stedelijk gebied, maar ook voor gebouwen/woningen in het buitengebied, zeer groot. Hittegolven leiden niet alleen tot bovenmatige sterfte onder kwetsbare groepen (ouderen, zieken), maar ook tot verslechtering van gezondheid en productiviteit van de 'normale' beroepsbevolking en educatieverlies bij kinderen door verminderde concentratie etc. Met name het opbouwen van hitte binnen gebouwen zoals scholen, kantoren en woningen (vooral 's nachts) gedurende de steeds langer wordende periodes van hitte is daarbij problematisch.

Aandacht vragen voor de urgentie van de aanpak van hittestress doen we als provincie Zuid-Holland al op diverse manieren:

- We dragen bij aan innovatie en onderzoek naar hitte en het tegengaan van hitte-eiland effecten en hittestress in stedelijk gebied;
- We agenderen het onderwerp 'koude-levering aan gebouwen' in de energietransitie;
- Via het Convenant Klimaatadaptief Bouwen maken we afspraken over het meenemen van de hittestress-opgave in de nieuwbouwpraktijk.

Het ondersteunen van deze Intentieverklaring Koeling Gebouwen past goed in deze lijn.

Standaardisatie van koeling gebouwen nog onvoldoende geborgd

Met het veranderen van het klimaat wordt het zomers warmer, en komen er vaker hittegolven voor. Hierdoor neemt de behoefte aan koeling toe. Het is van belang dat hiermee rekening wordt gehouden in het ontwerp van gebouwen en hun omgeving. Daarbij wordt bij voorkeur de volgorde van de 'Ladder voor koeling' gehanteerd:

1. Hou rekening met de omgeving van gebouwen: water en groen geven verkoeling. Ook de schaduwwerking van bomen is van groot belang.
2. Voorkom intrede van hitte. Dit betreft zowel bouwtechnische als installatietechnische voorzieningen. Te denken valt aan rekening houden met de oriëntatie van (spui) ventilatiemogelijkheden, de grootte en plaats van gevelopeningen (ramen, deuren) en mogelijke zonwerende voorzieningen (zoals zonwering, overstekken etc.).
3. Verdrijven van warmte. Te denken valt aan het aanbrengen van voorzieningen die warmte kunnen afvoeren, zoals (nacht)ventilatie.
4. Efficiënte koelvoorzieningen. Indien alsnog koelinstallaties nodig zijn, is het zaak dat deze energetisch efficiënt zijn en geen koelmiddelen bevatten die schadelijk zijn voor het klimaat.

Er zijn goede ontwikkelingen in het meenemen van koelingsbehoefte in standaarden.

Bijvoorbeeld de inmiddels in wettelijke standaarden opgenomen indicator 'TO juli' ten behoeve van het berekenen van benodigde energie voor koeling. Deze wordt o.a. gehanteerd in de BENG-normen voor (bijna) energieneutrale gebouwen.

In de door het OSKA uitgevoerde verkenning naar overige bestaande standaarden die in de uitvoeringspraktijk een rol spelen bij ontwerp, installaties en inrichten van gebouwen en hun omgeving, is geconstateerd dat een groot aantal echter nog onvoldoende gericht is op de toenemende behoefte aan koeling. Bijvoorbeeld omdat nog gebruik wordt gemaakt van historische klimaatgegevens i.p.v. actuele toekomstbestendige klimaatscenario's. Ook worden de verschillende aandachtsgebieden uit de ladder voor koeling nog onvoldoende in standaarden en richtlijnen geïntegreerd.

Inzet OSKA: koeling meenemen in herzieningstrajecten

Het is de inzet van OSKA dat de toenemende behoefte aan koeling beter wordt meegenomen in standaarden voor gebouwen, zodat gebouwen zijn aangepast aan de toenemende hitte, en

